

ש י ח ע י ע ק ב כ ה י

ובכן כבר מלאו חמישים שנה ליציאתנו של עקב כהן בדרך לביתו של המפורסם ר' הרריהר משי"ב בשירי הראשונים אשר קסמו לנו בני דורו הצעירים ממנו. באביב היינו הקסם של המשורר "הרץ והמשורר" היפהפה והמעודן "לא סר לנו לנו כל אונן השגים הרבות, אשר חלפו פה מהר. בכל השנה האלה גבר מעין שירנו ושקף באמיקים רבים ונרחבים— בשירה ובדמיון באגדה ובגבוליה במשל הקדומים ובחזון העתיד. ומששתינו נמולו לך שולחן עבודתו בחדרו המסודר בט עם מהודר וללא אנדרלמוסה פטיברד פויטלי, וזממתי אתי על עבודתי ועל דרכי יצירתי, נראה לי התנהיב, והכריז במתינות ונחמה את כל בלתי צעיר, ובהמוני דם לא פחות ומסכם, השקיע ראשו וזינו בכינוס כתביו ונספוחי יצי רותו כי אם פנחה במסכת יצירה חדשה. היצירות החלוש של המשורר, שתחפר סמנה בקרוב, ומכנותיו הספודותיות ליי מים הבאים במשורת תנובה חדשה ביי דור ההפרכה של שירתו האנושית האמיתית הגדולה.

ואת אינני טועה, מצויים בשיריך הראשונים בעיקר מוטיבים אנושיים פיליים ובשיריך "קמה תבתי, משורר חיוני" שית על צורת העולם — מוטיב הידוע לנו מהשירה הרומנטית הגדולה. האם אין זה שירך הראשון?

המשורר מחיך ומעמירני על טעותי שרו הראשון נרפס בספר השנה של נהום מקלוב תרס"ט, היינו — 50 פנו שנה זה היה שיר לחנוכה בשם "הגיון — לזכר יהודה המכבי" אך הוא נכתב לפני זמן רב לפני שנמסר לדפוס. זה היה שיר בוסס והמתבר לא אחרו ולא חכניסו לקצאי שיריך. בכלל נכתבו שיריך הראי שונים בגיל מוקדם, כמה שנים לפני תום העשור השני לחייו, באותו פרק זמן נכתב גם השיר שהופרתי לעיל, ויטבא בשורשים (למשורר) בקבוצת "עולות" בסוף הפרד המשורר של ספרי השירים במסגרת והוצאה החלשה של כתבו בעשרה פרקים.

הכריח שהופיעו עד כה בהוצאתיך זהו המהדורה פוליס בעיקר יצירות דרי שגית ודברי חזון ומחשבה כמה פרקים יהיו מוקדמים ל שיריך ?

מתשובתו של המשורר מתברר, שבהר צאה המדשה יהיו 3 כרכים במקשיים לשי רים. מהם 2 קבוצות לנו המתחורות הקודמות: "געוים ונדודים" ו"בין החר בות", והשלישי כולל שירים שלא פנו עדיין — "במעלה ה חיים" — 5 פננס בלוב נכתבו מלכתחילה במשקל המות — אם לתרה הארץ ישראלית (הספרדית) ובתוכם גם קבוצת השירים הידועה בשם "הפול" "גיון באוקיי" — שירת התקופה הקרובה ביותר לימינו אלה.

ידועה לפני המוטיביות העשירה שב ניב המשורר ובחזונו, אך כשני הדבר, שהוא היה אולי היתוין בין המשוררים, שהשליח לתחאם לתרה הארץ ישראלית כמה משיריך, שנכתבו בגולה בהתאם לזכרה האשפנות, אך שיריך החדשים, שכי כה בארץ, נכתבו מלכתחילה במשקל המתאם לשון שבפינו ורבים משיריך מתנגנים מאליהם. אז עי כן אני שואל את המשורר: באימית החחיל לכתוב את שיריך בהתאם להיברון הארץ ישראלית (הספרדית)?

עוד בחיות בגולה, אומר המשורר, שגנת תרפ"ו, ובעיקר בסונטה "בסר די", "במעלה החיים" התייבה פללות יותר מבעים סונטות. שיריך הפתחתי לקבר גנת הסונטות. באורות מנוקח" נקרא בשם "בשנת חדש". הלכרש השד"ש חרתי לשמע: גם המשקל של השיר המתאם

להברה הספרדית וגם צורת הסונטה, שזע הזמן הוא לא הייתי נוקק לה. ואמנם היתה לו סונטה חדשה בשירה העברית שיריך אשר צליל עברי"ש ראלי לו, וסובבת לנו סיבת גילררעדו זה האמן, שכחן את יצירתו החדשה לאחר הנסיון שזלה יפה:

בְּתַמְהוֹן חֶרֶשׁ וּמְרָא אֶיִתָּה כָּךְ:
קְבוּשׁ קֶדֶשׁ קָן וְנֶאֱרַשְׁתׁ לֹא קֵיִתָּ:
לֹא כֶן קָשִׁיחָ אֶת שַׁרְךָן זָלִים עַד קֵיִתָּ:
וְאִשְׁרֵיךְ עֵי טוֹן קֶשֶׁרְךָ לֹא קָדְדָּ...

ובסיפוס לקטעי השירה על רבוי הצד רות הספרותיות ורבי המשקלים והמלודיות בשיריך מרמז המשורר, שכל צורה שירית נוקקה למלודיות אחרת והמוטיביות שבשירים מייכבת את רבוי השורות, הג' ונוים וקצב החיפוי, הנה בכרך השלישי של השירים ("במעלה החיים") יהיו גם אגליות לבנות, לבנות — חרתי שמע: ברובן חרוז לבן, אך בהירות מפ צעת ועודה גם מחוך הקורות האגליות וכן תפורסמה בכרך הזה גם פלדות ידועות, שכמעט כולן הן פרי דמיונו של המשורר ואינו מיסודרו, כרגיל על מסר חרתיים.

זמן לזמן, אומר המשורר, אני עור בר מעין ספרותי אחר, שהתייחתי אחר זמן רב, לענף ספרותי חדש, שלא נסית באת כוחי מקודם, למשל: לסיפור היראליסטי, קובץ הסיפורים "בגישות" וזה לתפוצה גדולה ומסירה. הנומן האחרון כתבתי יותר מהשירים תרשי מים וסיפורים, בני אדם וצל ליה"ם (יצירתיסיסיים בעיקר), שפרסם לאחדים מהם עדיין לא נתפסמו בדפוס.

המשורר יודע, שאין ציבורנו מותר לקלם סוגי יצירה חדשים, כשליצור יצי או מוטיבין בענפי יצירה מסוגים אחרים, או מתחילה מדביקים למשורר תיות מסוימות, ונשואו משפט סוגי יצירה חדש, מתי היס ואמרים לו: "הגם בקלה הפצתך ורק לאחר זמן מקבלים ממנו קולטים גם את החדש, כך קרה גם לרמה של יעקב כהן, שקד לעשו מתגלים סמינים לכן, שהיא נקלסת ותולכת.

לאחר הסומפניה הדרמטית, הקדומים (תרע"ו) הופיעה ברפוס הדרמה הראשונה שלו "הרד מיראל", שתורגמה לפו לנית (והוצגה בלבוב) ולאגלית (והוצגה בארטיקה). בשנת תש"ו הופיעה טרגדיית הגורל "תפחה", בהתקופה האחרונה (ניגוריק) תפרסם המוחה "אחר" (אלשיע בן אביהו), והבוצאת "עונן". רבי מאיר גדוליה", בקרוב יופיע (יתפרסם בכסאפן מיוחד זו "דבר" מחזה חדש: "בא אש לרומית", דרמה הספרותית זו היא אקטואלית! אגב העלאת רמויותיהם של הפרשים והדוקים מוארים באר חדש מכותות הפועלים במשנת האומה היהודית. יש ונדמה לנו, כי שתי נשמת שוכנות בתוך האומה, כגרות ונשיות נמת בקות בנפח, ולפיכך היא נקלעת תמיד לזו הוצל המדינה השמי ובין הפינסופים הרותניים — ומבקשת את תיקונה ואת יחודה בשניהם... הדרמות האחרונות יכונסו בכרך אחר, הוא הכרך הרביעי של הדרמות, בשם הפול: "מחוז מא" הרי המקראי. כינסם יבוצע רק אחרי השלמת ההוצאה של שעת הזכר כים (שבעלושה מהם מוכנסות הדרמות הפנטסיות, המחוזות מימי המקרא והמחד זות ספרות). אין ספק, שעם שירי של תיאורן הנבי בעל אדם מביחניה חרבי תחילשונות ואמנותית יתגלה ענין מיוחד בדרמות אלה, שחברו במשקל של טקטים.

השירה קולחת כרענות ובנעיות, אך על שאלות הזום השעה אין המשורר מר בה לדבר. הסגוריה של שקיעת היהדות בגולה החוריה הכבירה והעה של מדינת ישראל וקיצוץ הגליות — פלום לבעל שואל התשב"ה, ה"ברונים" — לא נראו את תחיתם בשכר הימים? במציאות של ימינו נגלם החזון, אך החזון קדם בתוכחתו של המשורר... והרי יעקב כהן, שולל הגלות המחלס, הוא שאמר — ואמרנו זו היתה נגלות הציגנות פולה — שהגלות היא לא

רק חרפה ואסון, אלא גם עונן פלילי (של העם היהודי!) והוא שהזמ מראש את מאבק הגבורה להחרו המולדת כבוא העת.

כיצד התמגזו ברוחך, ארונים המר (ישת על המסורת העברית, שכתבת אתן מביא אבא אשר פלולין הרוסית, אך הנה פעת החרבות העברית, שספגת במדה גדושה בשנות המודיך באוניברסיטאות של ברוך, מיכין ופרוי ובשאר מרכזי התרבות העברית?

מעולם, עונה המשורר, לא הרגשתי ולא הבנתי כראוי, מהו "הקראע שבכ"י" שעליו הרבה לדבר מיכית יוסף ברנר צ'בסקי. הונחתי על ברי המסורת היהודית, אך ללא קנאות מפורות. אבי היה אדוק והנכני לתורה ולקמעות. אך הוא לא מע מעמי "ספרית השקלה" לא היתה מלחמה — ולא הית, "קראע" רוחי השתחררה בקרקס, ודאי שהסמורו האדופית (מתחילה הרוסית ואחר כך הגרמנית וש או ספרות אירופה) הפרתה את מחשבתי והשפיעה עלי, אך אין להפריז בערך ההשפעה הזאת. לשוא וללא כל יסוד כ"י תב אחר המבקרים, י"י קרופליץ, שהגני "המערכי ביות" בין המשוררים והעבריים, ושאנינו, "משורר עברי טיפוס", אורי רואה את עצמי עברי שב עבריים, אם כי עברי גלולתי, דשלתני מאחרים את הכבוש הגלולתי לחלוטין, אך שאני משורר, "לא יהודי" — אין אני גורס כל עיקר, ולא קבל המוטיבים הג'וניים והיהודיים העממיים שבניצחתי תמוהים בדרי אותו מבקר. אמנם וזה היתה לי אורית הלסל, כתבתי את "לוח" ו"נפליים" והזיונות אחרים, שנושאתם הם פלויים, אוניברסליים, אך אורתיים, יש אבק איליות באי מנות ובשירה אך היתו ונשארתי כ"בנו של אבדהם איבנו...

— ומהו יוסף אל גסה, שהרגמת את "פאוסט", "איפיגניה", ו"טורקוטו טאסו" שלו?

ההרגומים האלה היו דברים שבמקרה היתה זו יותר תוצאה של מסיבות, מאשר של משיכה פנימית. אכן אני אודה את גסה ומדריך אותו. אודה אני את השירה הגדולה והחופש שלה, את עומק השגתו האינטואיטיבית המתמקפת ועלומה, ועל הכל — את עיני המבוע, ההופעת את הטוב בכל והגולאת תכופות גם את הצללים שבחיים, ואולם וזה לי בהחלט האוישות המשוה של כלפי בעיות הג' דק ההברות, קשה לי להבין את הפש רית זו של אדם פמהו, שהלכה וגברה כל כמה שהזקין, שעם ה מציאות אין אני צריך לאמה, לשכל זה עומד בניגוד גמור לרגש היהודי, העיצ עצמותה של היהדות, שכולה היא שאיפה לחסות לתיקון העולם במלכות שדי.

אחד המוטיבים העיקריים בשירתך — התעניין היסודי בספרך הפיזיקולוגי "אריאל" — הוא רעיון ההשתלטות על המת. היכול אתה, ארונים, להגיד לי משהו על זיקתך למושא זה?

אפשר ל שיר, קשה לדבר על זה. זהו אידיאל רחוק, דבר שאי אפשר ובחזון. המציאות הולמוימית היא גדרו, הבעד על הזמן נגדו, ואף על פי כן ושים נא אל לב: מקור המקורות למשורר המוסרי החר לך ומתפשט בדרות האורונים הוא בזה שבני אדם רואים עצמם עומדים לפני החום הפליון ללא כל נחמה. האמונה בגלגל הנשמות ובהשארות הנפש בצורותיה השונות הלכת ופנה יותר ויותר. והאדם אינו רוצה למות, האידאל הוא, שכל היתו דיוק מאד, מקיין אור חדש לחיים, והדרך עצמה אליו עשית לה" ביא חזוק כר לאום ותנוחמים חרשים...

וגמה השירה ולא חלפה השראתה, לא היתה שהות לנגוע ביחסו של המשורר לעבודתו הציבורית והמדינית הענפה — כנשיא קלוב "פאן" בישראל, כאחד מאשי ועד הלשון ומוסדות מלע ספרות אחרים. בדברייך תודה ובאחילום טובים נפרדתי מאיש שיהי אשר חלקו פה רב בכנין ספר רותנו ובעיצוב דמונו של דור החתיה בישראל.

ולמו ליבאי

אתר
100%
ענינים
נובעים
היא אלנטי 83
הירושלמי